

Sygn. akt IV CSK 63/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z powództwa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego [...] przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia, Skarbowi Państwa - Ministrowi
Skarbu Państwa i Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 czerwca 2006 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 października 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację i orzekającej o kosztach procesu w stosunku do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz

rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego; poza tym skargę kasacyjną oddala.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2005 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej skierowane przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia i Skarbowi Państwa (Sejm R.P. oraz Minister Skarbu Państwa) o zasądzenie kwoty 15 515 991 zł z odsetkami żądanej tytułem zwrotu kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, poniesionych w związku z wejściem w życie art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm. – dalej: „u.n.s.k.p.p.w.”), wypłaconych odsetek oraz poniesionych kosztów sądowych i egzekucyjnych. W uzasadnieniu stwierdził, że kwota objęta żądaniem pozwu stanowi – według twierdzeń powoda – sumę wydatków poniesionych przez niego w okresie od 1 stycznia 2001 r. do 31 maja 2003 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 5, poz. 45 – dalej: „ustawa nowelizująca”). W okresie tym powoda łączyły z poprzednikiem prawnym pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych, zawarte po uchwaleniu ustawy nowelizującej, lecz zostały one już wykonane, wobec czego wynikające z nich zobowiązania wygasły. Oceniając zasadność dochodzonego roszczenia przez pryzmat art. 357¹ k.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że przepis ten ma zastosowanie jedynie do istniejących stosunków zobowiązaniowych. Skoro umowy łączące powoda z poprzednikiem prawnym pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia wygasły, uwzględnienie powództwa na podstawie omawianego przepisu jest niemożliwe.

Powód nie mógłby zresztą powołać się skutecznie na nadzwyczajną zmianę stosunków, o której mowa w art. 357¹ k.c., ponieważ w chwili zawierania przedmiotowych umów fakt uchwalenia ustawy nowelizującej był mu znany. Rozważając z kolei odpowiedzialność pozwanych na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych, Sąd Okręgowy podkreślił, że uszczerbek majątkowy powoda wynika z faktu uchwalenia ustawy nowelizującej, którą wprowadzony został art. 4a u.n.s.k.p.p.w., oraz z faktu zatrudniania pracowników, którym przepis ten przyznał roszczenie o podwyższone wynagrodzenie. Przepis art. 4a u.n.s.k.p.p.w. nie został uznany za niezgodny z Konstytucją i wyeliminowany z porządku prawnego, natomiast okoliczność, że Sejm, uchwalając ustawę nowelizującą, nie wskazał, w jaki sposób zwiększone środki finansowe, które miały wpłynąć po dniu 1 stycznia 2001 r. w związku z podniesieniem składki na ubezpieczenia zdrowotne, powinny być wykorzystane na pokrycie podwyższonych wynagrodzeń i nie stworzył odpowiedniego „instrumentarium” w tym przedmiocie, nie uzasadnia – zdaniem Sądu Okręgowego – odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c. Odpowiedzialność za zaniechanie legislacyjne powinna bowiem ograniczać się do niewydania aktu normatywnego mimo ustanowienia w przepisie takiego obowiązku, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Sąd Okręgowy podniósł ponadto, że szkodą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. nie są – jak sugerował powód – wydatki poniesione przez niego w związku z wejściem w życie art. 4a u.n.s.k.p.p.w., za uszczerbek podlegający kompensacji bowiem uznać można by jedynie wartość majątkową roszczenia do Skarbu Państwa wynikającego z niewydania ustawy o współodpowiedzialności za skutki uchwalenia ustawy nowelizującej. Powołany biegły z dziedziny księgowości nie zdołał natomiast ustalić nawet kwoty wydatkowanej przez powoda na pokrycie zwiększonego ustawą nowelizującą wynagrodzenia pracowników, twierdząc, że jest to niemożliwe. Konkludując Sąd Okręgowy uznał, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności żadnego z pozwanych.

Wyrokiem z dnia 11 października 2005 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda, uznając ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz ich ocenę prawną za prawidłowe. Stwierdził, że w ustalonym stanie faktycznym nie ma podstaw do przypisania pozwany odpowiedzialności na podstawie przepisów o

czynach niedozwolonych (art. 415 i nast. k.c.), natomiast przepisy art. 54 i art. 55 ustawy z dnia 31 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm. – dalej: „ustawa o z.o.z.”), które wymieniają źródła finansowania samodzielnych zakładów opieki zdrowotnej, wykluczają możliwość pozyskiwania od Narodowego Funduszu Zdrowia, a wcześniej od kas chorych, innych środków niż przeznaczone na zakup świadczeń zdrowotnych, a te środki zostały powodowi przekazane. Co się zaś tyczy odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa, Sąd Apelacyjny zauważył, że w doktrynie wskazuje się na konieczność wąskiego rozumienia pojęcia zaniechania legislacyjnego i ograniczenia ingerencji władzy sądowniczej w sferę zastrzeżoną dla władzy ustawodawczej. Pojęcie obowiązku wydania aktu normatywnego należy zatem ograniczyć do sytuacji, w której został on wyraźnie określony w przepisach prawa, gdy wskazany został termin, w ciągu którego działanie to ma być podjęte, a nadto gdy można ustalić jego treść. W sprawie brak natomiast normy prawnej, która nakazywałaby wydanie aktu normatywnego określającego sposób finansowania podwyżek płac przewidzianych w ustawie nowelizującej. Samo stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01, że ustawa nowelizująca uchybia zasadom przyzwoitej legislacji, nie może – zdaniem Sądu Apelacyjnego – stanowić dostatecznej podstawy roszczenia w stosunku do Skarbu Państwa o naprawienie szkody. Przy braku bowiem skonkretyzowanych wskazań co do obowiązku, terminu wydania i koniecznej zawartości aktu normatywnego, dokonywanie jakiegokolwiek rekonstrukcji hipotetycznych zamierzeń ustawodawcy w toku orzekania o obowiązku odszkodowawczym byłoby nieuprawnionym wkroczeniem władzy sądowniczej w pole działania zastrzeżone dla innej władzy państwowej.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego powód – powołując się na obydwie podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c. – wnosił o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej wskazał na naruszenie przepisów: art. 417 § 1, art. 357¹, art. 361 i art. 388 § 1 w związku z art. 487 § 2 k.c., art. 2, art. 7, art. 8 ust. 2, art. 68 ust. 2 i art. 77 Konstytucji oraz art. 1 ust. 1, art. 20, art. 35b ust. 1 i ust. 3 ustawy o z.o.z. W ramach drugiej postawił natomiast zarzut obrazy art. 228 § 1, art. 322, art. 378 § 1 oraz art. 382 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Spośród licznych zarzutów podniesionych przez skarżącego, popartych argumentacją przytoczoną w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, rozważenia w pierwszej kolejności wymagają zarzuty dotyczące samej zasady odpowiedzialności pozwanych, ponieważ od wyniku tych rozważań zależy, które spośród pozostałych zarzutów zachowają swoją aktualność.

Jak podniósł skarżący, Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01, orzekł, że art. 4a u.n.s.k.p.p.w. rozumiany jako tworzący współodpowiedzialność systemu finansów publicznych za jego wykonanie jest zgodny z Konstytucją. Według tego przepisu, pracownikom samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej przysługiwał od dnia 1 stycznia 2001 r. przyrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie niższy niż 203 zł. Punktem wyjścia do dalszych rozważań powinno być zatem wyjaśnienie, czy wskazany przez skarżącego wśród innych przepisów prawa materialnego art. 4a u.n.s.k.p.p.w. może stanowić podstawę dochodzonego roszczenia. Problem ten był przedmiotem rozważań składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, wyjaśnił, że art. 4a u.n.s.k.p.p.w. stanowi – w związku z art. 56 k.c. – podstawę roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do kasy chorych (Narodowego Funduszu Zdrowia) o zwrot kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, jeżeli zakład ten, mimo prawidłowego gospodarowania środkami uzyskanymi na podstawie umowy o udzielenie świadczeń zdrowotnych, nie mógł tych kosztów pokryć w całości lub w części (dotąd niepubl.).

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy przypomniał, że niespójność systemowa ustawy nowelizującej oraz niedostatki w określeniu zarówno podmiotu zobowiązanego do zwrotu przewidzianej podwyżki wynagrodzeń, jak i podstawy prawnej tego zwrotu oraz jego zakresu stały się przyczyną rozbieżności w orzecznictwie. Jako jedną z ewentualności rozpatrywano możliwość zastosowania w odniesieniu do umów o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych obejmujących rok 2001 przepisu art. 357¹ k.c. Klauzula *rebus sic stantibus* jest jednak instytucją o charakterze wyjątkowym, która wymaga, obok

wystąpienia nadzwyczajnych zmian powodujących określone skutki, aby strony przy zawarciu umowy nie przewidywały tych skutków. Jeżeli strony zawierały umowę w anormalnych warunkach, licząc na ustabilizowanie stosunków w czasie wykonywania umowy, a do oczekiwanego ustabilizowania stosunków nie doszło, nie można natomiast powołać się na art. 357¹ k.c., a w takich właśnie warunkach doszło do uchwalenia ustawy nowelizującej. Odwołanie się do żądania przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej renegotjacji umowy o udzielanie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych i do możliwości oceny odmowy renegotjacji przez kasę chorych w kategoriach nadużycia pozycji monopolistycznej spotykało się z krytyką piśmiennictwa. Trafnie bowiem zauważono, że poniesienie dodatkowego, nieprzewidzianego, obiektywnie uzasadnionego kosztu świadczeń zdrowotnych, wynikającego z ustawowej podwyżki płac, nie może zależeć od woli strony.

Powracając do art. 4a u.n.s.k.p.p.w. Sąd Najwyższy podkreślił, że, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01, przepis ten, rozumiany jako tworzący współodpowiedzialność systemu finansów publicznych za jego wykonanie, jest zgodny z art. 2, 7 i 32 Konstytucji. Wskazana współodpowiedzialność została odniesiona do konstytucyjnych obowiązków władzy publicznej w zakresie ochrony zdrowia, co oznacza, że publiczne środki, które są lub powinny być przeznaczone na opiekę zdrowotną, mają zapewnić realizację zobowiązań wynikających z analizowanego art. 4a. Kasy chorych, na których ciąży obowiązek racjonalnego kształtowania odpłatności za usługi służby zdrowia, będące podmiotami finansów publicznych, powinny więc w zakresie swych funkcji wykonywać postanowienia ustawy nowelizującej. Jednakże z przyjętej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego formuły mówiącej jedynie o współodpowiedzialności, a nie o pełnej odpowiedzialności systemu finansów publicznych za wykonanie art. 4a u.n.s.k.p.p.w. wynika, że samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej nie przysługuje całkowita rekompensata kosztów podwyżki wynagrodzeń.

Przyjęta wykładnia art. 4a u.n.s.k.p.p.w. – podkreślił Sąd Najwyższy – pozwala samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej dochodzić kwot niezbędnych do pokrycia kosztów wypłaconego pracownikom wynagrodzenia bez konieczności wykazywania szkody wynikłej z nie wykonania zobowiązania

w terminie przez kasę chorych. Wykładnia ta wyklucza zarazem dochodzenie przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej powództw uzasadnionych bezpodstawnym wzbogaceniem, niedopuszczalny jest bowiem zbieg roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia z roszczeniem o wykonanie umowy. Artykuł 4a u.n.s.k.p.p.w., podwyższając wynagrodzenie pracowników samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – jak podkreślił dalej Sąd Najwyższy – nie podważył jednak samej zasady samodzielności finansowej tych zakładów, ani nie przewidział obowiązku pełnej rekompensaty tej podwyżki przez kasy chorych, których następcą prawnym jest Narodowy Fundusz Zdrowia. W myśl wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu, samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, dochodzący – na podstawie umowy o udzielenie ubezpieczonym świadczeń zdrowotnych, w związku z art. 4a u.n.s.k.p.p.w. i art. 56 k.c. – roszczenia o zapłatę kwoty niezbędnej do pokrycia kosztów realizacji obowiązku wynikającego z art. 4a u.n.s.k.p.p.w. powinien wykazać, że mimo podjęcia wszelkich dostępnych działań organizacyjnych i finansowych nie był w stanie pokryć tych kosztów w całości ze środków znajdujących się w jego dyspozycji.

Skład orzekający Sądu Najwyższego podziela stanowisko wyrażone w omawianej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, oraz argumentację przytoczoną dla jego uzasadnienia. Zgodnie z tym stanowiskiem, art. 4a u.s.n.k.p.p.w. w związku z art. 56 k.c. stanowił podstawę roszczenia skarżącego do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia o zwrot kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, jeżeli skarżący – mimo prawidłowego gospodarowania środkami uzyskanymi na podstawie umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych – nie mógł tych kosztów pokryć w całości lub w części. Ponieważ Sąd Apelacyjny wyszedł z odmiennych założeń i w związku z tym nie ocenił zasadności żądania skarżącego w świetle przedstawionej wykładni artykułu 4a u.n.s.k.p.p.w., konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w stosunku do pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Kwestionując prawidłowość orzeczenia w stosunku do Skarbu Państwa skarżący podniósł, że odpowiedzialność tego pozwanego na podstawie art. 417 k.c. w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji nie powinna budzić wątpliwości, skoro ustawa

nowelizująca uchwalona została z naruszeniem wymagań, jakim odpowiadać powinno dobre prawo. Dla przypisania pozwanemu odpowiedzialności wystarczy bowiem wykazanie „bezprawności rozumianej jako obiektywnie niezgodnej z prawem”. Za niezgodne z prawem uznać należy natomiast działanie będące zaprzeczeniem zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej na wszystkich jej szczeblach, poczynając od Konstytucji. Skarżący powołał się przy tym na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 września 2003 r., I CK 143/03 (OSNC 2004, nr 11, poz. 179).

Przystępując do rozważenia podniesionych zarzutów rozpocząć trzeba od stwierdzenia, że powołany wyrok zapadł jeszcze przed uchwaleniem ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), której celem było nowe uregulowanie problematyki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa i dostosowanie jej do zasad przyjętych w Konstytucji, zwłaszcza w jej art. 77 ust. 1. Powołaną ustawą wprowadzono nową regulację w obrębie art. 417 – 421 k.c., dotyczącą odpowiedzialności za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej. W art. 417¹ § 4 k.c. uregulowana została przy tym odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną tzw. zaniechaniem ustawodawczym. Z powołanego przepisu wynika, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody. Przytoczony przepis konkretyzuje przesłanki odpowiedzialności organów władzy publicznej określone w art. 417 k.c. Z jego treści wynika, że obowiązek wydania aktu normatywnego musi być *expressis verbis* wypowiedziany w przepisie prawa, nie można go zatem konstruować na podstawie ogólnie stosowanych reguł wykładni prawa. W powołanym przez skarżącego wyroku z dnia 24 września 2003 r., I CK 143/03, Sąd Najwyższy natomiast, przyjmując odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za tzw. zaniechanie ustawodawcze, wywiódł obowiązek stworzenia odpowiedniego „instrumentarium” – dla zapewnienia skuteczności przepływu środków finansowych do podmiotów mających obowiązek realizacji przyrostu wynagrodzeń – z artykułu 2 Konstytucji.

Powołana ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. weszła w życie z dniem 1 września 2004 r., z tym że – zgodnie z jej art. 5 – do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed jej wejściem w życie miały zastosowanie przepisy art. 417, art. 419, art. 420, art. 420¹, art. 420² i art. 421 k.c. w dotychczasowym brzmieniu. Wspomniany art. 417¹ § 4 k.c. ma zatem zastosowanie jedynie do zaniechania ustawodawczego, które wystąpiło po dniu 1 września 2004 r. Do oceny skutków zaniechania ustawodawczego przed tym dniem miał natomiast zastosowanie art. 417 k.c. rozumiany w ten sposób, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/2000, Dz.U. z 2001 r. Nr 145, poz. 1638).

Trzeba przypomnieć, że przed wejściem w życie Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. Skarb Państwa w ogóle nie odpowiadał na zasadach prawa cywilnego za skutki działalności prawotwórczej. Regulujące wówczas problematykę odpowiedzialności odszkodowawczej przepisy art. 417 i art. 418 k.c. – zgodnie z ich utrwaloną wykładnią wynikającą z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1970 r., III CZP 4/70 (OSNCP 1970, nr 9, poz. 146) oraz z uchwały Pełnego Składu Izby Cywilnej z dnia 15 lutego 1971 r., III CZP 33/70 (OSNCO 1971, nr 4, poz. 59) – nie dotyczyły zarządzeń o charakterze aktów normatywnych, a pozew przeciwko organowi państwa w związku z jego działalnością prawotwórczą był uznawany za pozbawiony cech sprawy cywilnej. Dopiero od dnia 17 października 1997 r., w związku z wejściem w życie art. 77 ust. 1 Konstytucji, możliwe stało się obciążenie Skarbu Państwa obowiązkiem naprawienia szkody również za zdarzenia, z których odpowiedzialność taka dotąd nie wynikała (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2005 r., III CZP 82/05, dotąd niepubl.).

Artykuł 77 ust. 1 Konstytucji, stanowiący, że każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej, obowiązywał wprawdzie od dnia 17 października 1997 r., jednak przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa za skutki zaniechania ustawodawczego określone zostały dopiero z dniem 1 września

2004 r. Dotyczą one co prawda zdarzeń i stanów prawnych powstałych po dniu 1 września 2004 r., nie można jednak przyjmować, by w okresie między dniem 17 października 1997 r. a dniem 1 września 2004 r. odpowiedzialność za skutki zaniechania ustawodawczego była dalej idąca niż po dniu 1 września 2004 r. Trzeba zatem uznać, że w niniejszej sprawie brak podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa za niedostatki regulacji zawartej w art. 4a u.n.s.k.p.p.w. Stanowisko to jest uzasadnione także z tego względu, że w ostatecznym wyniku – po dokonaniu zabiegów interpretacyjnych – wspomniana regulacja umożliwia dochodzenie zwrotu kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników od Narodowego Funduszu Zdrowia. Jak podkreślił natomiast Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05, dopuszczona w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2003 r., I CK 143/03, możliwość uzyskania odszkodowania od Skarbu Państwa z tytułu wadliwej legislacji powinna służyć rozwiązywaniu sytuacji patologicznych. Oznacza to, że powinna wchodzić w rachubę tylko wtedy, gdy uzyskanie rekompensaty na innej drodze okaże się niemożliwe.

Skarżący, poza powołaniem się na wspomniany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2003 r., I CK 143/03, nie przytoczył innych argumentów, które mogłyby wskazywać na naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 417 k.c. W tej sytuacji skarga kasacyjna w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa musi być uznana za pozbawioną uzasadnionych podstaw.

Z przytoczonych wyżej powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ i art. 398¹⁵ k.p.c., a w zakresie kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., orzekł, jak w sentencji.